

- á vegnum -

Glataðir riddarar

»Tú mást hava eygu á hvörjum fingri og í nakkanum við, tá tú ert á súkklu«, sigur Hjalti Samuelson, sum hefur skift bilin út við súkklu, tí tað er biligari og sunnari

Súkklubreytir eru ein ráðastaðvegnum í Havn erein sjón í Føroyum. Men á Vel-súkklubreyt. Tað er bara

eitt. Har er einki skelti ella frámerki, sum sigur, at hetta veruliga er ein súkklubreyt.

Tí brúka tey hana øll – súkkulfólk, pruttkoyrarar og gongufólk. Súkklubreyt, gongubreyt... ella kanska bæði?

»Hetta er avgjørt ein súkklubreyt«, sigur Hjalti Samuelson avgjörður, sum hann kemur súkklandi eftir breytini vestan úr mjørkanum. »Tað havi eg so latið mær fortalt. Hevur tú nakrantíð sæð eina so breiða gongubreyt?«

Ein minniluti

Hann er væl flatin. Í bláum nylon frá hovu til tá. Men ongan fallhjálm.

Hjalti býr á Norðasta Horni. Hvønn einasta yrkadag, tá veður og heilsa er, súkklar hann heim á Eystur-skúlan, har hann arbeiðir sum lærari. Hann hefur altíð súkklað, men í 10 ár var bilurin álitið.

»Tá eg fór at byggja, hevði eg ikki ráð at hava bil longur. Eisini hevði eg avgjørt at seta bilin, tá eg gavst við ítrottinum«, greiðir tann gamli B 36-arin frá.

Men, fá gera sum Hjalti. Meira enn 300 fólk búgva á Norðasta Horni, men tey vaksnu, sum súkkla, kunnu teljast á einari hond. »Eftir teimum at døma, eru tað lítild meira enn tvey prosent av vaksnu føroyingunum, sum súkkla«, roknar lærarin, út.

Tað er ikki lætt at súkkla í ferðsluni, heldur Hjalti. Vegirnir í Havn eru ikki gjørdir til súkkul og tað ger, at súkkulnar mangan koma ov nær bilunum.

»Tú mást hava eygu á hvörjum fingri, og í nakkanum við«, sigur hann. »Einki pláss er avmerkt til súkkulnar, so tú mást verða eitt sindur frekur, skalt tú koma fram í ferðsluni.«

Ringast er í meldrinum, sigur hann, tá tú hefur ein riðil av bilum í hølunum: Tú vónar bert, at bilarnir halda røttu frástøðuna og tann

støðan kennist ógvuliga ótrygg.

»Tibetur hefur tað gingið væl higartil«, sigur Hjalti, sum letur væl at bilaførarunum. »Teir eru bara hampilgir og royna eftir førumuni at ansa eftir súkkulunum.«

Kappast við bilar

Á Ráðnum fyri Ferðslutrygd Yviri við Strond situr leiðarin Jón Kragestein. Á tí breiða vegnum uttanfyri strúka bilarnir framvið. Breið gongubreyt, men eingin súkkubreyt í eygsjón.

»Tað er vandamikið at súkkla í ferðsluni í Føroyum«, slær leiðarin fast.

»Tað er ongantíð gott at blanda ferðsluna, sum vit hava gjørt í Føroyum. Tað rætt er at bleytir og harðir trafikantar, t.v.s. súkkul og motorakfør, verða hildin hvør fyri seg. Hjá okkum mugu súkkulnar kappast við bilar, bussar og trailarar á somu koyribreyt, og tað er altíð vandamikið.«

Jón Kragestein heldur, at tey sum hava gjørt vegirnir, hava ikki hugsað um súkkulnar. »Tú skuldi trúð, at tey ongantíð høvdu sitið á eini súkklu«, suffar hann.

Í øðrum londum eru áhugafølg, sum umboða súkkulna og ávirka myndugleikarnar, tá ið vegir skulu gerast. Slíkar talsmenn hava vit ikki havt, helst tí at Føroyar ongantíð hava verið nøkur súkkul-tjóð. Tí eru vegirnir eisini hæreftir.

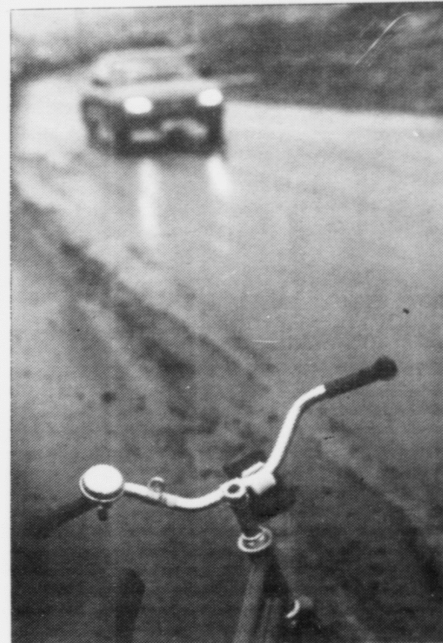
Jón tosar av royndum. Hevur altíð súkklað sjálvur, og síðani familjan seldi bilin, hevur súkkulan verið álitið.

Verið offensiv

Hóast tað ikki krevst koyrikort fyri at súkkla, er hetta ein stórur kunstur, sum krevur royndir, heldur leiðarin á Ferðslutrygd. Tí verður eisini mælt frá, at børn súkkla einsamøll í ferðsluni fyrr enn tey eru 10-11 ár.

Tað ringasta súkkulfólk-ið kann gera, er at krógva seg burtur í ferðsluni. Umráðandi er, at tey gera vart við seg og eru sjónlig í ferðsluni.

»Tað ræður um at vísa

sjálvsálit. Avles ferðsluna, fanga eyguni á bilførarunum, og tá tú veitst, at tú ert sæddur stýr so avstað.

Vit mugu minnst, at bilførarnir fyrst og fremst hava eyguni eftir øðrum bilum, so tað ræður um at gera vart við seg.

Royndirnar vísa at tað loysir seg best at vera »offensivur«, tá tú ert á súkklu.

Jón Kragestein sigur, at sum meginreglu skal súkkulfólk altíð halda seg til ferðslulógina, men at tær serligu umstøðurnar í Føroyum kunnu tala fyri undantøkum.

Vegurin kann stundum verða so smalur, at tryggast er at taka eitt fult pláss á koyribreytini, heldur enn at halda seg yst høgrumegin, sum lógin sigur. Eisini kann verða neyðugt at fara uppá gongubreytina, har ikki er loyvt at súkkla.

»Umráðandi er, at súkkulfólk ger sær greitt, at tey eru veika liðið í ferðsluni«, sigur Jón. »Tí mugu tey altíð vera á varðhaldi. At vera »offensivur« merkir ikki tað sama sum, at tú skalt taka óráð fyri í ferðsluni«, leggur hann dent á.

Hjalti Samuelson er samdur í, at súkkulfólk má gera seg meira sjónligt í ferðsluni.

»Tað ræður um at hava ljós og endurskin í lagi. Tað skortar hjá mongum, úverri. Vit kunnu ikki krevja nakað av bilførarunum, um ikki súkkulnar eru í fullgöðum standi.

Men, eitt kunnu bilarnir gera fyri okkum. Teir kunnu geva okkum meira pláss á vegnum.«

Hjalti hefur ongan fallhjálm. Helst ein gamal

Úr ferðslulógini:

- Súkkla skal altíð halda seg høgrumegin á teirri færbreyt, ið liggur longst høgrumegin ferðsluleiðina. Súkkla má ikki koyra undir leiðini á øðrum akfari. Har rúmd er, kunnu tvær súkkul koyra lið um lið, um tað er vandaleyst og ongum til ampa.
- Súkkla, ið skal sneiða til vinstri, skal halda fram heilt tvørturum krossvegin og kann tástani fara at sneiða, tá ið tað fær verið uttan ampa fyri hina ferðsluna.
- Súkkul kunnu yvirhála onnur akfør á høgri síðu.
- Tá snarað verður til vinstri, mugu akfør ikki tarna súkkul og prutlum sum koyra beint fram.
- Bannað er at súkkla á gongubreytum, uttan so at annað er tilskilað av landsstýrinum. Súkkla skal verða leidd tvørtur um gongubreyt. Landsstýrið kann seta reglur um ferðing hjá súkkul á gongubreytum. Í slíkum førum eigur greinligt mark at vera millum tann partin av gongubreytini, sum súkkul kunnu ferðast eftir, og tann partin, ið er kannaður fólk til gongu.
- Súkkla (og prutl) kunnu bert koyra eftir súkklu breyt høgrumegin við vegin ferðsluleiðina, um ikki annað er tilskilað við merking.
- Tann, ið súkkla, skal hava báðar fótur á ástíginum (pedalini), og ið hvussu so er, aðra hondina á stýrinum.
- Barn yngri enn seks ár má ikki súkkla uttan saman við einum 15 ára gomlum ella eldri, ið hyggur at tí.
- Súkkla má ikki flyta fleiri fólk, enn hon er ætlað til. Tó kunnu tvey barn yngri enn seks ár verða havd við á súkklu, um hon hefur serligt sæti, sum verjir beinin móti hjólsnældunum. Tann, sum stýrir súkklini, skal í slíkum føri vera fyltur 15 ár.
- Ikki er loyvt at súkkla so mikið ávirkaður av rúsdrekka, at tú ikki er førur fyri at koyra trygt.
- Tann ið setir súkkulna frá sær, skal læsa hana, uttan so at hon skal standa heilt stutt.

...og vit og skil

- Tað ræður um at hava bremsur, ljós og endurskin í lagi.
- Súkkulfólk ið eru veika liðið í ferðsluni, so ver altíð á varðhaldi.
- Vísið sjálvsálit í ferðsluni. Men takið ikki óráð fyri.
- Les ferðsluna av, fanga eyguni á bilførarunum, og tá tú veitst, at tú ert sæddur stýr so avstað.
- Tað ringasta súkkulfólk ið kann gera, er at krógva seg burtur.
- Vegurin kann stundum vera so smalur, at tryggast er at taka eitt fult pláss á koyribreytini.
- Vidhvørt kann vera tryggast at fara upp á gongubreytina.
- Vísið av. Men er vegurin ringur, kann vera tryggast at hava báðar hendur á róðrinum.
- Børn eiga helst ikki at súkkla einsamøll í ferðsluni, fyrr enn tey eru 10-11 ár.
- Keyðið eina góða súkklu, sum klárar brekkurnar.
- Og haldið súkkulna í góðum standi.
- Nýtið fallhjálm. Ringasta súkkulskóðarnir raka høvðið.
- Og til bilførararnar: Gevið súkkulnum gætur, tit eru ikki einsamallir á vegnum.

Orð & myndir:

DH